דיסנילנד של הנהגים

תשע מסעדות, מרפאת שיניים, מספרה ואפילו מוזיאון. **רועי צ'יקי ארד** יצא לשוטט בחניון המשאיות הגדול בעולם

ענק, מגוחך, נוצץ, אפור, עלוב, מדהים, מוגזם, חד־פעמי, סתמי, מחריד ושובה לב, גיהנום שהוא גן עדן שהוא גיהנום — חניון המשאיות איווה 80 הוא סמלה של מרכז ארצות הברית. הנוסע התמים, שחולף בין שדות התירס של מדינת איווה, ייתקל בשלטים הפרו־שים על שלטים וגוויות אסמים לאורך עשרות קילומטרים, לפני ואחרי האתר, ומבשרים, "חניון המשאיות הגדול בעולם". "יש שיאמרו שאנחנו עיר קטנה. דיסנילנד של נהגי המ־שאית", נכתב בגאווה באתר החניון.

איווה 80 הוא התגשמות החלום המגלומני של וויליאם מון השני (המכונה ביל). העסק מנוהל כיום על ידי בנו, וויליאם מון השלישי (המכונה וויל), ורק תופח ותופח, ככרס שעיכלה יותר מדי צ'יזבורגר. המגה־מתחם, המעסיק 450 עובדים, מצוי לצד הכביש המהיר 80, נחש אספלט שנפרש מטיינָק, ניו ג'רזי, ממשיך לניו יורק ולשיקגו ונגמר בסן פרנסיסקו ובאוקיינוס השקט. השטח עליו מתפרש איווה 80 הוא 900 דונם. לשם השוואה, זהו גם שטח העיר העתיקה בירושלים. התוודעתי לאיווה 80 במקרה כשנסעתי בין שיקגו לאיווה סיטי, עיר אקדמית נינוחה שבה אני מתגורר בחו־דשים האחרונים על תקן משורר בתוכנית הכתיבה הבינלאומית, בחסות פולברייט.

האתר נפתח לפני 55 שנה כחניון צנוע. מון השני, חייל משוחרר ממלחמת קוריאה, הפך אותו לאימפריה. המתחם מכיל היום: תשע מסעדות, 15 עמדות תדלוק, חניון ל-900 משאיות (לצד חניון למכוניות), "החנות הגדולה בארה"ב לצורכי משאיות" המוכרת 50 אלף פריטים ובהם מאות מטהרי אוויר לרכב, ומוזיאון משאיות ענק. מאז 1978 המקום מארגן ביולי את אולימפיאדת המ־שאיות השנתית, "ג'ימבורי המשאיות", שכוללת תחרות החלפת גלגלים. לחברה יש גם חניוני־ענק יותר קטנים ברחבי ארה"ב וחברות־בנות, כמו רשת שטיפת מכוניות ושקילתן ותחנות דלק. במ־תחם יש גם דברים צפויים פחות, לטובת נהגי המ־שאית: מרפאת שיניים וכירופרקט, מספרה, כנסייה, 24 מקלחות פרטיות, בית קולנוע ומכב־סה. מעל מכונות הכביסה מצאתי סלסילה ובה מחולקים ספרי הברית החדשה לנהגי משאית אובדי אמונה. על הכריכה תצלום משאית שועטת והספר נפתח בברכה, "נהגים, אנחנו מעריכים את העבודה החשובה והמסורה שלכם".

העסק פתוח כל השנה, 24 שעות. אם ביממה היו 25 שעות, הוא היה פתוח גם 25, פשוט כי אין מנעולים על דלת הכניסה. הציון בטריפ אדווייזר הוא 4.5 כוכבים. "המקום ענק כל כך שחשבתי שלא נמצא את הדרך החוצה", מחתה ננסי מאילינוי. "זה אתר כל כך אבסורדי שחובה להיכנס אליו, גם אם לא אגיע שוב", כתב מוס מפינלנד והעניק חמישה כוכבים.

כשאני נכנס, האולם הענק והאורות המרצדים של דגל ארה"ב מסנוורים אותי. לפני שאתעלף על הרצפה המבהיקה אני מזמין קפוצ'ינו קטן ומקבל

Scanned by CamScanner

חניון איווה 80. מתפרש על שטח של 900 דונם, כמו העיר העתיקה בירושלים

את הקפוצ'ינו הקטן הגדול בעולם. משהו כמו חצי ליטר. אני ממשיך לדוכן המזכרות — רשימה חל־קית: חולצות, ספלים, כוסות צ'ייסר, כובעים עם הכיתוב "חניון המשאיות הגדול בעולם". אפשר להבין למה אדם יילך עם חולצה של פסל החירות או איתן כבל, אבל מה מניע אדם ללכת עם כובע של חניון? אבל לא מדובר בסתם חניון, אלא בח־ניון הגדול בעולם. זה מזכיר את הקטע של דון דלילו בספר "רעש לבן" שבו מגיעים אל האסם המצולם בעולם, שבגלל היותו המצולם בעולם יש בו אינספור אנשים שבאים לצלם אותו. הבעיה היא שאי־אפשר לראות את האסם, מרוב שלטים על היותו המצולם בעולם.

הגודל המופרך הוא מוקד המשיכה של החניון. כמו עם דונלד טראמפ, גם עם החניון הזה לא ברור איפה נגמרת האירוניה לגביו ואיפה מתחילה הס־גידה. לידנו חבורה של גברים נחמדים מוויסקונסין. כבר שנים הם נפגשים פעם בשנה לראות משחק פוטבול, הפעם בקנזס. לאחד מהם יש סיכה עם תמונה של בתו הקטנה במדי מעודדת. "כתוב שזה החניון הכי גדול בעולם, איך לא נעצור לראות את זה", הוא אומר. הם אומרים לי ללכת לצד השני של הקומפלקס לראות משאית ענקית שהכניסו פנימה. המקום כל כך גדול שלא הבחנתי בה.

אני יוצא אל האולם העצום של מוזיאון המ־שאיות, שנמצא מחוץ למתחם. אני חסיד של מו־זיאונים ייחודיים. לא רחוק משם, בעיר הקטנה מוסקטין, פועל "מוזיאון כפתורי הצדף" הנהדר, שמתאר את עלייתה ונפילתה של מוסקטין, הבי־רה העולמית של ייצור הכפתורים שייצרה 37% מכפתורי העולם עד המצאת כפתור הפלסטיק. מוזיאון המשאיות מלא בכלי רכב שהיו גרוטאות חלודות ושופצו במשך שנים עד שהפכו לבונבו־ניירות כרום מבריקות. במוזיאון יש 106 משאיות, העתיקה ביותר משנת 1910.

מוזיאון המשאיות הוא מקום לאחווה גברית. דיוויד מקנטייר בן ה-76, שכל חייו היה בעסקי המכוניות, קרא על האתר במדריך המטיילים והגיע על כיסא גלגלים, מסתייע בנכדו בן ה-16. "זה נהדר", הוא אומר בהתלהבות. "אי אפשר לנ־צח מקום כזה. הכל פה מעניין. הבעיה עם הצעי־רים היום היא, שהם זורקים ולא מתקנים. רוצים תמיד לקנות חדש".

מולנו מתקדם ברנש עם מראה רובוטי משהו, שמתגלה כלא אחר מאשר וויליאם מון הרביעי! נכדו של ביל מון האגדי. גם הוא מכונה ביל מון. ביל הוא אחד ממנהלי המקום, אבל מעדיף להציג את עצמו כרסטורטור של המשאיות. מעניין אם כמו בצרפת עם לואי ה-16, גם במשפחת המלוכה של ביל מון הם יגיעו למספרים דו־ספרתיים. מון נולד ב-1988. אין לו זיכרונות מסבו, שמת כשהיה בן ארבע. כבר בגיל 14 נכנס לעסק. אני שואל אם יש טעם לשפץ עוד משאיות כשהאולם מלא, והוא לו אולם. "אני הכי גאה במשאית הקוקה קולה", הוא אומר. המשאית היפהפייה יוצרה ב-1944, ובמשך כמה שנים שכנה במוסך ללא שימוש ואז נרקבה עוד כמה עשורים בחוץ. הוא מראה לי שיש בה חלקים מעץ, כפי שבנו פעם. "היא היתה במצב מאוד קשה. את הארגז שלה היינו צריכים להשיג ממקום אחר. עבדנו עליה שלוש שנים". הוא מסרב לנקוב במחיר.

הוא מספר שאחיו ואחותו פחות מעוניינים לה־שתלב בעסק, אבל יש עוד חמישה דודנים, נכדים של ביל. אני שואל אם הוא חושב לרשת את הח־ניון מתישהו, והוא אומר שהוא לא יודע, "אבל אני אוהב משאיות. היום זה לא פופולרי כמו פעם. אנ־שים אוהבים להיות קרובים לבית ולא רוצים לנהוג במשך שבועות".

המבקרים הם בעיקר גברים.

"יש גם כמה נשים, אבל זה מקצוע ששנים היה גברי. היום יש יותר ויותר נהגות".

אתם לא חוששים שפתאום איזה משוגע בסין יפתח חניון משאיות יותר גדול?

"לא ממש. באף מדינה אין צורך בחניון משאיות גדול כזה".

מון מפנה אותנו אל המפקדה הראשית של איווה 80, בניין שנראה לנו בהתחלה כמלון ונ־מצא ליד בריכה גדולה שבה טובלים ברבורים מפלסטיק ולצדה כלבים מפלסטיק. קשה למצוא את דלת הכניסה ואנחנו מקיפים את הבניין ולב־סוף נכנסים לאולם גדול.

אנחנו מבקשים לדבר עם התר דיביילי, סג־נית הנשיא של הקונצרן, האחראית על השיווק.

Scanned by CamScanner

מוזיאון המשאיות. גרוטאות שהפכו לבונבוניירות נוצצות צילומים: אוסטין ג'יי ירינגטון

ויקטור קולקוב החל לנהוג במשאית ב-1984. הוא מסרב להגיד מה הוא מסיע, רומז שמדובר בסחורה חשאית, "כמו שאתם בישראל לא מגלים", הוא אומר

אנחנו במצב רוח מצוין אחרי השיחה עם ביל הנחמד. אבל דיביילי לא עפה על הגישה היש־ראלית שאני מנסה להכניס לתקשורת האמרי־קאית — להגיע למקום מחויך ובלי תיאום. דיביילי דורשת לראות את התמונות שצילמנו, ובסוף רוצה שנמחק תמונה לא חשובה של בניין ההנהלה מבחוץ. אנחנו מוחקים בכיף. לטעמי, היא עושה את זה כדי להרשים את המזכירה.

לאט־לאט היא מתרככת ובסוף מוכנה להע־ניק לנו 20 דקות, יושבת על כרית שעליה רקו־מה משאית. דיביילי עובדת במקום 25 שנה. "כשהתחלתי פה היה שונה לגמרי. המסעדות היו מלפנים והחנות מאחור", היא מסבירה. "את ההחלטות אנחנו מקבלים לפי נהגי המשאית. אם תהיה דרישה שלהם, נגדיל את מספר המס־עדות או נגדיל את החניון. מה שחשוב לנו זה רק נהג המשאית שנמצא על הכביש, רחוק מהמשפ־חה. אנשים לא מבינים את החשיבות של נהג המשאית. אם לא היו משאיות, לא היו דברים. הם צריכים להביא מוצרים ודלק. נהגים מפחדים לנהוג מאחורי משאית. לא מבינים שיש מישהו שם, ושיש לו משפחה, והוא עושה את העבודה וגאה בה. נהגי המשאית יותר מאומנים מכל נהג. פעם הם היו אבירי הכביש, היום נהגים מתעצב־נים כי הם נוהגים לאט".

דיביילי הסבירה שלא ישבנו במקום הנכון. היינו במסעדות של האורחים, אבל יש מסעדה של איווה 80, עם 300 מקומות, שמיועדת לנהגי משאית וקרובה לחניון המשאיות. אני מוקף בא־נשים שאוכלים דברים מטוגנים. הרבה נהגים רואים סרט ומקשיבים לו באוזניות בזמן המנוחה שלהם. אני בוחר לדבר עם מתיו, גבר נחמד ממיזורי, שיושב מולי עם קעקוע גדול של נחש על ידו. מתיו בן 51 והוא נוהג כבר 23 שנים ומגיע בקביעות ל"איווה 80". הוא שימש נהג משאית ברחבי העולם, לעתים היה נהג צבאי, ושוקל לעבור לעבוד באוסטרליה. בין השאר היה במשך שנתיים נהג משאית תחמושת בעי־ראק. "הם היו עם הכוונת עלינו כל הזמן ולקחו את החבר שהיה לידי. ראיתי כשירו בו. היתה בינינו מחיצה וככה ניצלתי", הוא מספר ומוסיף קטשופ. כרגע מתיו במסע של יומיים ומחצה בין שיקגו לסיאטל, עם מטען מגוון של עצים ופלדה. הוא אוהב את הכביש במונטנה ומתכנן לעבור שם ולישון במשאית.

אז עיראק זה האזור הכי מסוכן שעבדת בו?

"היה יותר מפחיד בחוג הארקטי. נסעתי דרך קנדה לאלסקה. מאוד שקט בקוטב. אני אוהב שקט, הדבר שאני לא אוהב זה רוח".

מה אתה חושב על היחס כלפי נהגי משאיות?

"היחס היה יותר טוב פעם, אבל האוכלוסייה של ארה"ב הוכפלה משנות ה-70. הוליווד מפ־חידה את האוכלוסייה עם סרטים על נהגי משאית. וגם חברות הביטוח עושות קמפיין נגד־נו. יש הרבה מתח".

הכל בזכות טראמפ

לפני שמונה שנים כתבתי ל"הארץ" על ניסיון להקים איגוד לשיפור התנאים הקשים של נהגי משאיות בישראל. האיגוד אולי לא צלח כי נהגי משאיות הם זאבים בודדים, שקשה לאגד. במסגרת הכתבה נסעתי עם נהג משאית מנתניה ועד פארן שבערבה והבחנתי בבעיה קשה. בישראל כל חניון דרכים רוצה למקסם את הרווח, ולכן מעדיף מכו־ניות פרטיות או אוטובוסים מרובי לקוחות ולא סמיטריילר ענק שתופס המון מקום ומביא לקוח אחד. לכן אין כמעט חניוני מנוחה לנהגי משאיות. זה לא פוגע רק בנהגי המשאיות, אלא גם מסוכן מבחי־נה בטיחותית. לכן, ככל שאיווה 80 נראה חלום סהרורי, הוא גם לטובת הציבור ולטובת הציבור המושמץ של נהגי המשאית. ושיחות עם נהגי משאיות בעלי מראה קשוח — חלקם מתוקים ומש־תוקקים לשיחה אחרי כמה ימים שלא דיברו עם איש וחלקם לא ירקו לכיוונך — הן תמיד מסקרנות.

אחת השיחות הכי נוגעות ללב היתה עם אורל־נדו מטי, בן 65, שפגשתי בחנות לצורכי משאית. הוא לבש חולצה ורחנית וכובע מצחייה של יוצאי צבא, ונראה במצב רוח מרומם. הוא פחות מתלהב מאיווה 80. "נהגי משאית לא יכולים להרשות לע־צמם לקנות פה. הכל פה עולה כפול מבסופר. באתי רק כי יש הנחה ליוצאי צבא (וטרנים) בוונדי'ס. בחנות המשאיות אתה יכול להראות להם תעודה של יוצא צבא, לא יורידו לך את המחיר".

מטי נולד בברונקס, ניו יורק, ומתגורר בפלו־רידה עם אשתו וארבע בנותיו. כבר 20 שנה הוא דוהר על משאית. "למה אני נהג משאית? כי זה כיף. אתה מקבל כסף על זה שאתה בחופשה ורואה מקומות. אני במיוחד אוהב את האנשים והנופים בחוף המערבי. בחוף המזרחי אנשים רעים. באטל־נטה שודדים רצחו נהג משאית", הוא אומר ומראה לי תמונות של נוף מהמערב.

מאחורי הביטחון העצמי של מטיי עומדת הט־ראומה של וייטנאם. בגיל 17 נכנס לתופת. "ראיתי שהאחים שלי מורעלים להיכנס למלחמה ופחדתי שייפגעו, אז בחרתי להתגייס במקומם. אני לא אחד שבנוי לקולג'. מלחמה זה לא כמו יריות בטלוויזיה. אתה רואה איך פוגעים באנשים. אתה רואה את הפרצוף של האדם שאתה הורג. מי שאומר לך שהוא לא מפחד — משקר. מי שאומר לך שהוא לא משתין במכנסיים — משקר. השתנתי במכנסיים". הוא מראה חלקים בגופו ומספר על נתזים שיצאו מהם, וכוויות מה-M16.

לא ניסית להשתחרר אחרי שנפצעת?

"סירבתי לעזוב כדי לא להשאיר שם את החב־רים. שירתי בצבא 22 שנה. אני מחזיק את עיטור לב הארגמן של החבר שלי חוזה. הגעתי לאמא שלו וסיפרתי לה שהבן שלה מת ונתתי לה את העיטור. היא זרקה אותו עליי ואמרה, 'הבטחת לי שחוזה יחזור, שתשמור עליו, ושיקרת'. 'הפרתי את השבועה', אמרתי לה. לא היה לי דם לפגוש אותה מאז. היא בטח מתה. אני זוכר איך חוזה הולך לו בין העצים ואז שומעים את המכה של הכדור והוא נופל. אחרי המלחמה הייתי פוסט־טראומטי. חנק־תי את אשתי הראשונה בלילה. היא לא עמדה בזה ונפרדה ממני. אשתי השנייה ריפאה אותי".

זו היתה מלחמה מטופשת.

"מלחמה מטופשת. הכל מכיוון שג'ונסון הפ־סיק את ההפצצות. הם עמדו להיכנע. הם היו עו־לים כמו ג'וקים בלילה. וצריך להגיד את האמת: היינו רוצחים. למה לשרוף כפר שלם מכיוון שמ־צאו נשק? הם היו חייבים להחזיק שם את הנשק, אחרת הווייט קונג היו הורגים אותם. אנסנו שם ילדות. יש כאלה שחוזרים לווייטנאם לראות את המקומות, אבל אני מרגיש שזה יהיה צבוע. מה אני אגיד להם? היי, שלום, הרסנו את הארץ של־כם. אבל אני עדיין הולך עם כובע ומעיל של וטרן. אין לי מה להתבייש. וטרן זו גאווה. לא הרגתי אף אחד שלא רצה להרוג אותי".

מטיי, היום עובד שבע רצון בחברה אוקראינית, תמיד אהב משאיות. "כשהייתי קטן שיחקתי בצע־צועי משאיות ואמרתי לאבא שיקנה לי משאית. הוא אמר שכשאהיה גדול". לדבריו, בזכות טרא־מפ, הפך לנהג משאית שמשייט ברחבי הארץ.

Scanned by CamScanner

דייב סטנפילד לצד המשאית שלו. 35 שנה על הכביש, ממשיך את מורשת אביו

ב-1982 עבד בחברת מובינג ניו־יורקית, ואחד הל־קוחות היה טראמפ. "פעם הובלנו עבודת אמנות למטוס. אי אפשר היה להכניס את הציור למטוס, הוא היה גדול מדי. טראמפ התעקש, אמר שזה חייב לעבור. אמרנו לו שזה יקמט את העבודה ששווה בטח מיליון דולר, ושאפשר להוביל במ־שאית לפלורידה במקום להטיס. הוא הסכים בסוף. נסעתי עם העבודה לפלורידה ונהניתי מאוד, אז החלטתי להיות נהג משאית. והוא גם נתן לי טיפ של 50 דולר. תמיד הוא היה לוחץ ידיים לעובדים שלו ומתנהג אליהם יפה. הבעיה היא לא המדי־ניות שלו, אלא הפה הגדול שלו".

הצבעת לו?

"כן, בטח לא להילרי שצריכה להיות בכלא על מה שקרה בלוב. תגיד לי אתה: מה היא עשתה בחיים שלה? כלום. אבל אני לא מסכים עם טרא־מפ לגבי הפרדת המשפחות. למי זה עושה טוב?"

טיפולי שיניים ותספורות

את דייב סטנפילד, בן 67 מפורט וורת טקסס, אני פוגש לפני שהוא גומר לאכול. קצת קשה לה־בין את דבריו עם המבטא הטקסני השמנוני שלו, שהוא הוגה כמעט בלי להזיז את שפתיו. סטנפילד 35 שנה על הכביש, ממשיך את מורשת אביו שהיה נהג משאית. הוא ממתין שימלאו את המט־ען שלו בשולחנות משרדיים במוסקטין ובינתיים מבלה באיווה 80, עם שק כביסה ענק. הוא גם מת־כוון להתקלח פה. "ישלחו לי הודעה כשהמטען יתמלא. פעם היו מתקשרים, היום זה הודעות טק־סט. אני לא אוהב להסתכל על המסך. אין לי גם מייל", הוא אומר ומראה לי את הטלפון העתיק שלו. אני מנסה לדבר על פוליטיקה ומגלה שלפניי בדלן ששואף להחזיר את העצמאות לטקסס, כפי שהיתה במשך תשע שנים במאה ה-19. "אנשים שוכחים שהרפובליקה של טקסס הכריזה על עצ־מאות ב-1836", הוא אומר. "כמו ארה"ב, גם טקסס נולדה בדם ובמלחמה. אני לא מבין למה אנחנו לא חוגגים עצמאות בכל 2 במרץ, יום העצמאות הטק־סני. אני עצמי מנסה לחגוג".

לקראת סוף המסע אנחנו מגלים שבמתחם הע־נק יש עוד קומות. בקומה השנייה עובדים רופא שיניים, כירופרקט ושאר אנשי השירות. אסתר פינלי, סבתא חביבה מהעיר הסמוכה דבנפורט, ממתינה לבעלה טום, מטופל אצל רופא השיניים טום רומר. "המחיר אצלו יותר זול והוא מאוד נח־מד", היא מסבירה. "אני אוהבת ללכת לקניות פה בזמן שמטפלים בטום. אני עוד זוכרת שהמקום היה חניון קטן. ומאז זה גדל וגדל". "כואב לנהגים שמגיעים אליי, אז הם שמחים לראות אותי", אומר רופא השיניים רומר, שיכול להזכיר במעט במ־ראהו את בני גנץ.

במספרה הסמוכה עובדת ג'ייני ברונר. ברונר היא דור שלישי של ספריות באיווה 80, ממשיכה של סבתה ואמה שמאז שנות ה-80 תפסו את הכי־סא. "הנהגים מתייחסים אליי יפה", אומרת ברונר. "אשמח אם גם הבת שלי תמשיך אותי ונהיה ארב־עה דורות פה".

את יכולה לאפיין את נהגי המשאית כלקוחות?

"הם פשוט אנשים רגילים".

על כיסא המספר מתיישב ויקטור קולקוב, שהיגר ממולדובה לארה"ב ב-1980 והחל לנהוג במשאית ב-1984. הוא מחמיא לברונר ואומר שב־זכותה הוא מגיע לאיווה 80. קולקוב מסרב להגיד מה הוא מסיע, רומז שמדובר בסחורה חשאית, "כמו שאתם בישראל לא מגלים", הוא אומר. "משאית זו לא עבודה, זו דרך חיים. ואני אוהב לעבור פה פעמיים בחודש ולהסתפר אצל ג'ייני". בהמשך הוא מסרב לדבר על המשאית ועל איווה 80 ורק עסוק בלהחמיא לבנימין נתניהו. "הוא מדינאי מבריק. הרי מה הדבר הכי חשוב לישרא־לים? שהבירה תהיה בירושלים. בזכותו הבירה בירושלים".

רק החליפו שלט בשגרירות.

"אין דבר יותר חשוב לישראלים. אני מציע לך להצביע לנתניהו".

לבסוף קולקוב מסביר למה הוא נהג משאית: "כשאני בבית, תמיד כולם אומרים לי מה לעשות. על הכביש אני חופשי". ■

Scanned by CamScanner